

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto XI. — Štev. 238.

Ljubljana, četrtek, 5. oktobra 1950

Mesečna naročnina din 50.—

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Cena din 2.—

Pospešimo jesensko setev

Težave v prehrani, ki so ob hitro rastočih potrebah in počasnem dvigu kmetijske proizvodnje zelo velike, se letos zaradi suše še posebno pereče. Letos še posebno občutimo zaostajanje kmetijske proizvodnje za industrijsko, še posebej občutimo to, da v kmetijstvu še zdaleč planskih nalog ne izvršujemo s tako doslednostjo kot v industriji. Istočasno je letošnja suša pokazala, da so bili pridelki na vseh sektorjih lastništva mnogo boljši tam, kjer so pravilno in pravočasno izvedli vse agrotehnične ukrepe. Povsod tam, kjer je bila jesenska setev izvršena že vsaj v prvi polovici oktobra, kjer so posejali selekcionirano, očiščeno in razkuženo seme, kjer so sejali s sejalnimi stroji itd., so žita mnogo lažje kljubovala zgodnji suši in dala tudi mnogo večje pridelke. Še izraziteje se je to poznalo pri pomladanski setvi. Dosledno so se mnogo lažje upirale suši kulture, predvsem okopavine, na tistih njivah, kjer je bilo izvršeno globoko jesensko oranje.

Zaradi poletne suše ter poznejšega dežja, predvsem pa zaradi ponovnega cvetenja krompirja, se je letošnja letina precej zakasnila, saj je še ogromno krompirja v zemlji, na njivah še precej neomlačene ajde. Pa celo kuruza še ni povsod pobrana, da ne govorimo o tem, da je požeto še zelo malo koruznice, ki nam bo ob letošnjem pomanjkanju živinske krme predstavljala tem večjo vrednost, čimprej jo bomo pospravili. Ta zakasnitev letine seveda ovira pravilno izvajanje jesenske setve. V primeri z lanskim letom smo letos do začetka oktobra posejali mnogo manj jesenskih žit, razen okrajev Lendava in Murska Sobota, ki so doslej posejali približno enake površine kakor lani. Zato je tem bolj nujno, da v teh dneh do 20. oktobra ukrenemo vse potrebno, izkoristimo vse možnosti ter dosežemo, da bo do takrat jesenska setev v Sloveniji v glavnem končana in da bo kvalitetno izvedena.

V Sloveniji je pod jesenskimi žiti celo nekaj manj kot ena tretjina ornih površin. Mnogi mislijo in pripovedujejo, da je za nas zaradi tega važna samo pomladanska setev (krompir, kuruza). Vendar je tako podcenjevanje setve, kot je to primer pri nas letošnjo jesen, skrajno nepravilno in za nas nevarno. V zvezi z novim načinom planiranja kmetijske proizvodnje, ko pridelovalci sami sodelujejo pri sprejemanju in določanju planov, se je za razliko od dosedanjega planiranja na mnogih vaških zbiorih volivcev govorilo o kmetijski proizvodnji, toda na teh sestankih se je v glavnem govorilo o količinah kmetijskih pridelkov, ki jih bodo morali pridelovalci v prihodnjem letu prispevati v skupni prehranbeni fond, mnogo premalo pa je bilo na teh zbiorih govora o tem, kako zvišati pri nas kmetijsko proizvodnjo, kako izboljšati organizacijo dela in zagotoviti pravočasno izvršitev kmetijskih del ter kako čim hitreje odstranjevati napake, ki zavirajo izvajanje teh tako važnih nalog.

Do te napake je seveda prišlo predvsem zaradi tega, ker so kmetijska poverjenstva podcenjevala važnost teh zbiorov volivcev in niso dala svojih posebnih navodil za te sestanke niti ljudem, ki so sestanke sklicali. Frontne organizacije niso bile pritegnjene k sodelovanju, predvsem pa še ne v borbo za zvišanje hektarskih donosov. Da okrajni odbori OF podcenjujejo vprašanje kmetijstva, kaže tudi dejstvo, da so iz večine okrajev ob zadnjih sestankih poverjenikov za kmetijstvo in za predsednikov kmetijskih komisij pri okrajnih odborih OF sporočili, da predsednika ne morejo poslati, ker kmetijske komisije sploh nimajo in da v izvršnem odboru okrajnega odbora OF nič ne zadoženi za kmetijstvo. Isto je seveda s setvenimi aktivni na okrajnih ljudskih odborih, še mnogo bolj porazna pa je slika na vasi sami. Zelo redke so osnovne partijske organizacije, ki so v zadnjem času na svojih sestankih obravnavale vprašanje jesenske setve. Zato ni čudno, če o teh najvažnejših problemih na vasi ni bilo govora v osnovnih množičnih organizacijah. Šele sedaj na primer, ko bi morali že biti v teku same setve, pošiljajo posamezni okrajni nove zahteve po semenskem žitu.

Takšna, vse obsodbe vredna naraščala prihajajo prav iz okrajev, kjer so doslej najslabše izvrševali odkupe. Ti primeri kažejo, da na zbiorih volivcev niso obravnavali vprašanja kmetijske proizvodnje kot kompleksnega vprašanja, kjer bi ob istočasni zaostritvi vprašanja odkupov morali temeljito rešiti tudi vprašanje setve in sploh nalog, ki so v zvezi s kmetijsko proizvodnjo. Vaški spekulant, pa tudi hektare KDZ, kamor so se vrinili celo v vodstva naših stvarnosti sovraini elementi z namenom, da bi v zadruzi še lažje spekulirali, zavirali kmetijsko proizvodnjo in razbijali zadrugo, govorijo, da ni semena za jesensko setev, ker je bil odkup preoster. V takih zadrugah, kjer so vsem zadrugnikom brez razlike, koliko so delali v zadrugi, kakšno so njihove obilnice in razni postranski zaslužki, delili po 250 kg žita, ali pa,

kjer so zadrugniki iz »svojih zadrugnih parcel« spravljali žito v svoje kašče, kot je to primer v KDZ Prvenci, Zrkovci, nekaterih zadrugah v ljutomerskem okraju, okraju Kranj in v Radgoni, seveda niso mogli izpolniti svojih obveznosti in tam se tudi zelo mlačno pripravljajo na jesensko setev.

Parolam, da ni semena, nasedajo ponekod tudi kmetijska poverjenstva ter tako podpirajo tendence vaških spekulativ. Ob pravilnem reševanju odkupa in ob doslednem izvajanju nalog, v tesni povezavi z ljudmi, preko množičnih organizacij, pa bodo z lahkoto odkrivali te sovražnike kmetijstva in napredka, kot so na primer to storili v poljčanskem okraju. Tam so v doslednem izvajanju odkupa pri vaškem spekulantu, ki se je svojim obveznostim upiral in zadrževal, da ne bo imel niti semena, predvsem še, ker mu je to v lanskem letu uspelo, odkrili še okrog 1200 kg starega žita in nad 3000 kg novega. Takih primerov je seveda več, samo mnogi ostanejo neodkriti ter nam ogromno škodujejo in zavirajo ob naši neaktivnosti izpolnjevanje najvažnejših nalog.

Slabosti pri odkupih, posebej pa še pri kmetijski proizvodnji sploh, so v veliki meri posledica neaktivnosti OZK in KZ. Te so namreč marsikje zgrešile svojo osnovno nalogo, na osnovi katere bi morale skrbeti za stalen porast kmetijske proizvodnje v nenehnem sodelovanju s pridelovalci, z nabavljanjem in pravilnim razdeljevanjem semen, gnojil, strojev, živine itd. ter s stalno aktivizacijo zadrugnih članov. Danes imamo primere, da se KZ branijo prevzemati odkupne naloge, češ da so odkupi nepravilno porazdeljeni, zelo malo pa so kmetijske zadruge doslej storile za to, da bi bile obremenitve pravilne.

Spriču pomanjkanja gnojil sploh, posebej pa še umetnih gnojil, bi bilo potrebno vsa ta gnojila, ki jih imamo na razpolago, pravilno izkoristiti. Pri letošnji jesenski setvi se ne smejo zgoditi primeri, da bi »zadrugniki« uporabljali gnojila, ki so jih prejeli in plačale zadruge, na svojih obilnicah, kot se je to v mnogih primerih doslej dogajalo. Isto seveda velja za hlevski gnoj od zadrugne živine, ki ga največkrat tam, kjer živina ni skoncentrirana, uporabljajo izključno za ohlajenje. Pod takimi pogoji je seveda razumljivo, predvsem še, če se taki samozvani zadrugniki v glavnem ukvarjajo z ohlajenjem, vsa dela na zadrugnih njivah pa površno opravljajo, da hektarski donosi ponekod na zadrugni zemlji padajo. Toda temu ni toliko vzrok suša in pa združevanje manjših parcel v večje, kjer se poruši kolobar in dve leti zaporedoma na isto površino pride ena in ista kultura, kot prav ti saboterski odnosi do zadrugne proizvodnje. Pri jesenski setvi moramo zaradi tega morali še posebno pozornost posvečati prav zadrugam, in to največ tistim, ki doslej samo nekako životarijo in so v veliki meri zatočišče raznih spekulativ, poštenih ljudi pa odvracajo od zadrugnega dela in zadrugne misli. Povsod tam, kjer razni spekulant skušajo tudi z mejami skrivati svoje temne namene, naj pošteni zadrugniki z vso odločnostjo taka skrivališča uničijo.

Za jesensko setev, za njeno dobro izvedbo imamo pri nas vsekakor dovolj strojev in vpreg, samo organizacija dela v kmetijstvu v glavnem ni pravilno izvedena. Pri nas mnogo premalo izkoristimo obstoječi strojni park in možnosti, ki jih imamo s tem v zvezi v kmetijstvu. Zato je tem bolj na mestu uspešna akcija, potrebni so ukrepi, kot jih je začel izvajati OLO Lendava v cilju, da se čim več setvenih površin zaseje s sejalnimi stroji. Na ta način bomo prihranili ogromne količine zrnja (približno 20 kg na ha), poleg tega pa kažejo rezultati, da so pridelki na takih površinah vedno mnogo boljši in večji. Te možnosti je potrebno pravilno izkoristiti na področju celotne republike.

Pospešana jesenska setev ob obilici drugih jesenskih del (spravljanje pridelkov, siliranje krme itd.) pa je za nas še posebej važna prav zaradi nujnosti globokega jesenskega oranja, ki ga moramo še v letošnji jeseni izvesti z vso doslednostjo. Praksa je namreč v vseh teh zadnjih sušnih letih pokazala, da so se mnogo lažje upirale suši kulture, predvsem okopavine (krompir, kuruza), na onih površinah, ki so bile jeseni globoko porane. Poleg tega pa so bili seveda tam donosi mnogo večji. Na področju Slovenije je potrebno v letošnji jeseni preorati in pripraviti za pomladansko setev vsaj 60% za pomladanski plan setve predvidenih površin, vsekakor pa vsaj 100.000 hektarov.

Vse težke in odgovorne naloge mora pravilno organizirati aparat ministrstva za kmetijstvo in kmetijskih poverjenstev, ki je za čim boljše izvedbo te naloge tudi v celoti odgovoren. Setev kot vsa kmetijska dela pa je treba izvesti ob najširšem sodelovanju in iniciativi kmetkega prebivalstva; za njegovo mobilizacijo in aktivizacijo so odgovorne osnovne partijske organizacije, KZ in množične organizacije na vasi.

Franc Simončič

Govor tovariša EDVARDA KARDELJA v političnem komiteju Generalne skupščine OZN

NEODVISNA IN ZDRUŽENA KOREJA BREZ KAKRŠNEGA KOLI VMEŠAVANJA OD ZUNAJ

to je stališče Jugoslavije v vprašanju sporazumne rešitve korejskega spora

Lake Success, 4. oktobra (Tanjug). Na seji političnega komiteja Generalne skupščine OZN je imel v nadaljevanju diskusije o vprašanju Koreje šef jugoslovanske delegacije zunanji minister Edvard Kardelj tale govor:

»Gospod predsednik, gospodje delegati!

Kar je pri dogodkih okrog korejske vojne na splošno predvsem značilno in kar mora hkrati povzročiti največjo skrb, je dejstvo, da pri tem spopadu niti daleč niso bila izkoriščena vsa možna sredstva, da bi prišlo do mirne rešitve spora. To dejstvo lahko zasledujemo ves čas trajanja korejske vojne.

Takoj po začetku vojnih operacij na Koreji, t. j. na seji Varnostnega sveta z dne 25. junija 1950, je jugoslovanski delegat predlagal resolucijo, v kateri je bilo rečeno, naj Varnostni svet pozove k takojšnjemu prenehanju sovražnosti na Koreji in umiku sil ter pokliče vlado Severne Koreje, da pred Varnostnim svetom obrazloži svoj primer. Dva dni pozneje, to je 27. junija, je jugoslovanski delegat v istem smislu predlagal novo resolucijo ter dodal k predlogom iz prve resolucije tudi predlog, da bi se začel postopek posredovanja in se poklical zastopnik severnokorejske vlade, da sodeluje pri tem postopku. Čeprav vlada FLR Jugoslavije ni odobrvala politike Severne Koreje, je vložila te predloge prav zaradi tega, da bi olajšala možnost obestranjskega napora, da bi vsaj v zadnjem času preprečili nadaljnji razvoj ali razširitev vojne, kolikor bi bila seveda na obeh straneh pripravljena, da se stori tak napot. Ob resoluciji jugoslovanskega delegata sta bili, kakor je znano, v Varnostnem svetu zavrnjeni.

Na enako usodo so jugoslovanski predlogi dejansko naleteli tudi pri vladi Severne Koreje in tistih vladah, ki zavzemajo do korejske vojne enako stališče kot ta vlada. Niti en sam signal ni bil dan s te strani prav do pretekle sote, ko je g. Višinski citiral naše predloge, ne da bi seveda navedel avtorja, češ da dve vladi želita izkoristiti te predloge, da bi se našla mirna rešitev spopada, kar je tudi bil smoter teh predlogov. Nasprotno pa je bilo stališče Jugoslavije, izraženo v teh predlogih, v propagandi vzhodnoevropskih držav izpostavljeno ostrim napadom in obrekovanjem, ki so jih spremljale splošne grožnje proti Jugoslaviji. Ni treba posebej poudarjati, da je tako stališče proti jugoslovanskim predlogom, katerih namen je bil, da bi vendar našli neko možnost za sporazum in prenehanje vojnih operacij na Koreji, posledica popolnoma napačne ocenitve mednarodnega položaja s strani nosilca takega stališča.

Škodljive posledice politike, temelječe na taki napačni ocenitvi, so se hitro pokazale. Konec julija se je odnos sil na Koreji že tako spremenil, da ni bilo treba biti poseben vojaški strokovnjak, da je človek spoznal začetek preobrata v vojaškem položaju na Južni Koreji. Toda niti v tem času se niso pojavili nobeni resni predlogi v smeri miru. Zato pa so hkrati z razvijanjem korejske vojne s fantastično naglico rasle številke stroškov za oborožitev v vseh državah, zaupanje v možnost zagotovitve miru na svetu pa je bilo resno izpodkopano.

Nesreča za korejski narod, povečanje vojnih sil in nevarnosti novih vojn za ves svet, to je učinek korejske akcije, ki jo bo zgodovina zaznamovala kot eno izmed največjih političnih napak in kot nedopustno igranje z usodo nekega naroda. Ne more biti dvoma, da bi bil ves razvoj dogodkov drugačen, če bi bili takoj v začetku korejske vojne napori, da

IZ DANAŠNJE ŠTEVILKE:

Pospešimo jesensko setev — Govor tovariša Edvarda Kardelja v političnem komiteju Generalne skupščine OZN
Vojne operacije na Koreji — Trd kruh barkovljanskih ribičev
Delavci morajo biti prevedeni po novih naslovih do konca leta
Fizkultura — Dopisi — Šah

bi našli pot za sporazumno ustavitev spopada, naleteli na odmev.

Danes imamo pred seboj predlog sovjetske delegacije za rešitev korejskega spopada. Po našem mnenju je glavna slabost tega predloga v tem, da sploh ne računa s konkretnimi dejstvi o današnjem položaju na Koreji, ki je posledica prejšnjih napak in opuštenih možnosti za mirno rešitev korejskega spora. Poleg tega ta predlog ne računa s tem, da je treba korejskemu narodu čimprej priskrbeti na pomoč, in sicer ne samo s propagandističnimi izrazi simpatij, marveč tudi z dejanskimi napori, da bi dosegli najboljšo rešitev, ki jo je mogoče doseči pri današnjem položaju. Prepričani smo, da je treba pogledati danes na dogodke na Koreji predvsem s čim večjim realizmom in s čim več volje, da bi dosegli konkretne uspehe za mirno rešitev spora, ne pa samo prazni propagandistični efekti.

Na drugi strani je pred nami resolucija osmih držav. Delegacija FLRJ sodi, da tudi ta resolucija ne more biti podlaga za sporazumno rešitev. Sklep Varnostnega sveta z dne 25. junija je bil v bistvu ta, da se zahteva umik severnokorejskih sil na 38. vzporednik. Ker severnokorejska vlada ni odgovorila na to zahtevo, je Varnostni svet sklenil vojaško intervencijo, da bi se izvedel ta sklep. Kakšni drugi konkretni smotri nikoli niso bili neposredno omenjeni v sklepih Varnostnega sveta. Šele sedaj, ko je odpor severnokorejskih sil na terenu Južne Koreje premagan, se odkrito postavlja vprašanje prehoda 38. vzporednika po silah Združenih narodov in razširitev oblasti južnokorejske vlade na Severno Korejo. Jugoslovanska delegacija sodi, da bi zadal tak razvoj dogodkov težak udarec avtoriteti Združenih narodov. Dejansko gre v tem vprašanju načelno za to, če morejo ali ne morejo

Združeni narodi onemogočiti napadalnost, ne da bi hkrati vsilili narodom določen politični in družbeni sistem. V tem smislu je sedaj položaj na Koreji neke vrste preizkušnja za OZN.

V vprašanju vojne na Koreji Združeni narodi danes ne rešujejo samo neko konkretno vprašanje. Hkrati tudi v veliki meri ustvarja precedens za bodočnost. Zato smo mi vsi toliko bolj dolžni, da pretehtamo vsak sklep, ki ga bomo sedaj sprejeli. Organizacija združenih narodov je na podlagi sklepa Varnostnega sveta iz junija meseca t. l. prvič zastavila svojo moč in avtoriteto v vojaški intervenciji, katere naloga je bila v smislu sklepa Varnostnega sveta, da prepreči nasilno spremembo nekega položaja, konkretno položaja na Koreji. Takšno je bilo to vprašanje pred nami v prvih fazah korejske vojne. Sedaj pa postavlja resolucija osmih delegacij to vprašanje drugače pred nas. Po tej resoluciji sedaj ne gre več za to, da bi Združene narode uporabili pri preprečevanju napadalne, nasilne spremembe predvojnega stanja na Koreji in pri ustvarjanju pogojev, da bi se sporna vprašanja rešila na miren način, sedaj naj bi se — po tej resoluciji — Združeni narodi sami udeležili pri tem, da z vojaško silo spremene stanje na Koreji, ki je bilo pred začetkom vojne.

Jugoslovanska delegacija se ne more strinjati s to drugo obliko, kakršna je danes konkretno pred nami, in sicer niti načelno niti s stališča neposrednih konkretnih današnjih koristi za udržitve miru na svetu niti s stališča koristi za neodvisnost in združenost korejskega naroda. Načelno se ne moremo strinjati zaradi tega, ker bi rešitev v smislu druge postavke služila lahko kot zelo nevaren precedens za bodočnost: precedens, ki bi teoretično vzelo ob določenih pogojih opravičljive vmešavanje Združenih narodov v notranje politične borbe katerekoli države. Taka rešitev prav tako ne bi bila v pravo korist našim naporom za (Nadaljevanje na 2. strani.)

V POCASTITEV DESETLETNICE OF SLOVENIJE

Delavsko uslužbenska restavracija v Inteksu je napovedala tekmovanje

obratom družbene prehrane v Kranju in okolici

Kranj, 4. okt. Med februarjem in junijem letos so tekmovali vse delavskouslužbenske menze in restavracije v kranjskem okraju. Konec septembra pa so se tekmovalci zbrali na konferenci in objavili rezultate tekmovanja. Okrajni sindikalni svet in Poverjenstvo za turizem in gostinstvo sta izrekla priznanje in podelila nagrade delavskouslužbenskim restavracijam tovarne Inteks, Gumi-Save, tovarne športnih čevljev Ziri in menzi Prešeren, Kranj. Prehodno zastavico pa si je priborila delavskouslužbena restavracija Inteks — Kranj. Ves čas tekmovanja je bilo opaziti, da se je v vseh obratih znatno iz-

boljšala hrana in poslovanje. Mnogi abonenti so izrazili željo, da bi tekmovanje trajalo vse leto in postalo stalen način dela.

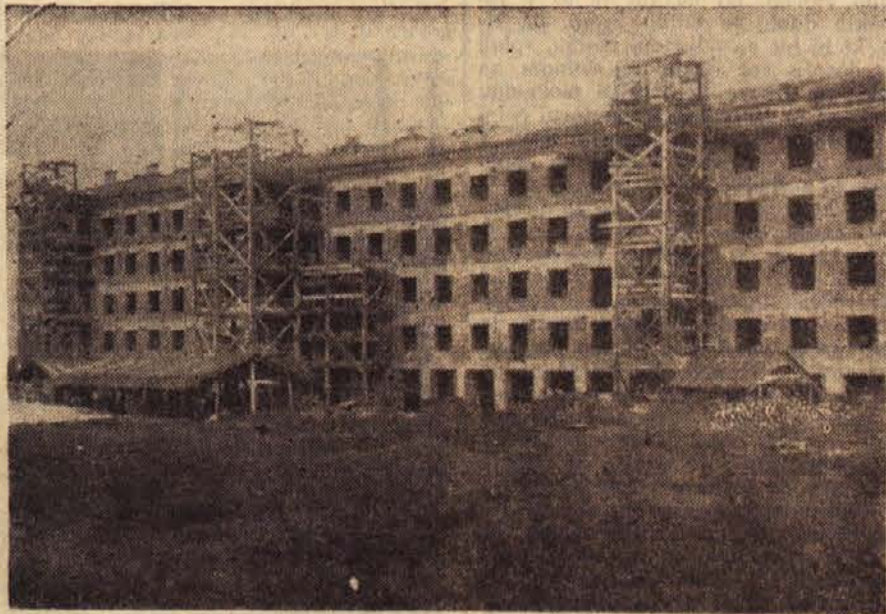
Zmagovalec tekmovanja — delovni kolektiv DUR Inteks je ponovno napovedal tekmovanje vsem obrtnim družbenim prehranam na območju OLO Kranj-mesto in OLO Kranj-okolica na čast 10letnice Osvobodilne fronte v najrazličnejših točkah. Predvsem bodo tekmovali za čim boljše hrano po kvaliteti in kvantiteti. Seveda pa tudi v čistosti, disciplini, kulturni postrežbi, čuvanju imovine, dvigu strokovnega kadra itd. P. M.

V CELJU SE TUDI PRIPRAVLJAJO

Mestni odbor Ljudske prosvete v Celju je že razpravljal o tekmovanju v čast 10. obletnice ustanovitve OF. Tekmovalna ne bodo samo kulturnoumetniška društva, temveč tudi posamezni aktivni in sindikalne podružnice.

Med prvimi, ki so že sprejeli tekmovalne obveznosti, so delavci v Tovarni kemičnih izdelkov. Sklenili so, da bodo pozivili kulturnoprosvetno delo med delavci v svoji tovarni, pa tudi v SKUD »Ivo Ključar-Kožuh«, ki deluje v njihovem, izrazilo delavskem centru.

V društvu bodo vključili iz svoje tovarne 60 novih članov, od teh najmanj osem v pevski zbor, 10 pa v dramsko skupino. Za 29. november bodo v Tovarni kemičnih izdelkov že sami pripravili kulturno prireditev. V Delavski knjižnici, v Gaberju, bodo priredili s pomočjo Mestne ljudske knjižnice bralni večer in pridobili za knjižnico novih bralcev. V kratkem bodo razpisali tekmovanje med sindikalnimi podružnicami tovarni, ki spadajo teritorialno v okvir SKUD »Ivo Ključar-Kožuh«, za čim večje vključevanje v društvo. Določili bodo tudi tovariša, ki bo skrbel za dobro agitacijo in tako zagotovil čim večji obisk pri predavanjih Ljudske univerze, ki bo vsaj enkrat mesečno še posebej priredila predavanja v njihovi tovarni. Organizirali bodo mesečno dva kolektivna obiska filmskih predstav, nato pa kritično razpravljal o vsebini filmov. Poskrbeli bodo, da ne bo do 27. aprila 1951 nikogar v tovarni, ki ne bi znal pisati ali brati. Ozvečili bodo tovarno, kar pomeni pridobitev množnega agitacijskega sredstva. Prepričani smo, da bodo delavcem Tovarne kemičnih izdelkov v Celju sledili tudi delavci iz drugih tovarn, pa ne samo v Celju, temveč povsod po Sloveniji. F. M.

Veliko upravno poslopje v Novi Gorici, ki so ga pred kratkim spravili pod streho

Govor tovariša Edvarda Kardelja

Nadaljevanje s 1. strani.

mir, ker bi kompromitirala in še bolj zaostila mednarodne odnose. Poleg tega bi mogla tako rešitev samo izpodkopati moč in avtoriteto Združenih narodov, ker bi jo vsestransko izkoristili kot sredstvo za zmanjšanje njihovega ugleda. Tako rešitev pa ne bi bila niti v korist korejskega naroda, ker bi mehanično privedla do razširitve oblasti južnokorejske vlade na vso Korejo. O slabih straneh te vlade pa je komisija Združenih narodov za Korejo navedla toliko dejstev, da je komaj potrebno temu še kaj dodati. Nimam namena dati oceno niti o eni niti o drugi korejski vladi, na vsak način pa Združeni narodi ne morejo in ne smejo prevzeti nase odgovornosti za razširitev oblasti ene ali druge vlade. O enotni vladi mora odločiti sam korejski narod. Predvsem iz teh razlogov se jugoslovanska delegacija ne more strinjati z resolucijo 8 delegacij, čeprav so nekatere točke te resolucije same na sebi sprejemljive.

Jugoslovanska delegacija sodi, da more biti naloga OZN na Koreji v tem trenutku samo ena: zagotoviti, da bo mogel korejski narod v resnici sam in svobodno izvoliti svoje enotno predstavništvo v vlado in tako obliko vladavine, kakor si sam želi. Razširitev oblasti ene ali druge vlade na Koreji na drug del te države s silo orožja Združenih narodov bi pomenila dejansko vsiljevanje določene vlade ter določenega političnega in socialnega sistema narodu, kar bi bilo v pravem nasprotju s značajem in nalogami Združenih narodov.

Gospod predsednik! Ko ponavljam na kratko naše stališče, bi rad poudaril, da ostane jugoslovanska delegacija, kakor je bila v začetku korejske vojne, ko so bile severnokorejske sile v premoci, za mirno sporazumno rešitev korejskega vprašanja na podlagi spoštovanja začasne demarkacijske črte na 38. vzporedniku, na tem svojem stališču tudi danes. S tega stališča ocenjuje tudi predložene resolucije. Takega stališča ni zavzela zato, ker bi menila, da je predvoini status quo na Koreji dobra rešitev. Mislim, da ni treba ponovno zatrjevati, da je naše stališče vedno bilo — neodvisna in združena Koreja brez kakršne koli vmešavanja od zunaj. Konkretni položaj na Koreji pa je danes tak, da že imamo vmešavanje v notranje zadeve in da v niti enem delu Koreje danes ni vlade, ki bi bila resnično neodvisna in ne bi bila izvrševala tega ali drugega tujega vpliva na Koreji. To pa pomeni, da nosi pri takem položaju vsak poskus enostranske spremembe stanja na Koreji z vojaškimi sredstvi ene ali druge korejske vlade v sebi klice razširitve vojne, klice nove svetovne vojne. Zato smo bili v začetku korejske vojne in ostajamo tudi danes na stališču, da je treba še naprej delati vse potrebne napore za mirno in soglasno rešitev korejskega spopada. Naše mnenje je, da bi sporazumna rešitev tega spora prav v današnjem času izredno mnogo prispevala, da se bo uveljavilo zaupanje narodov v možnost ohranitve in zagotovitve miru na svetu.

Seveda pa jugoslovanska delegacija, ko zavzema tako stališče, v celoti računa s tem, da so se posledice vojne na Koreji v marsičem spremenili objektivni pogoji, v katerih je treba najti tako sporazumno rešitev. To pa ne pomeni, da take rešitve sedaj ni mogoče doseči, če bo ena in druga stran našla dovolj poguma, da bo pogledala dejstvom v oči in če se realistično ocenijo politične posledice, če bi do sporazuma ne prišlo. Upoštevajoč vsa ta dejstva, smo jugoslovanska delegacija, da bi prišla v poštev kot podlaga za tako sporazumno rešitev predvsem tale načela:

1. Takojšnja ustavitev sovražnosti;
2. priznanje 38. vzporednika kot začasne meje med administrativnimi področjima vlad Severne in Južne Koreje;
3. uvedba ukrepov, da se v najkrajšem roku izvedejo splošne demokratične volitve za enotno narodno predstavništvo vse Koreje, ki bi imenovali tudi vlado enotne Koreje. Do tega časa hosta upravljali državne posle vlada Južne in vlada Severne Koreje;
4. ustanovitev komisije Združenih narodov za vso Korejo z nalogo, da nadzira

prilagoje in izvedbo volitev za skupno korejsko predstavništvo, posebej pa, da stori vse za zagotovitev enotnega volilnega sistema in resnično svobodo pri volitvah. Ta komisija bi se naslanjala sicer na sedanjo zakonodajo in se ne bi smela vmešavati v sedanji gospodarsko-socialni red,

5. brž ko bo na temelju izvedenih volitev sestavljena enotna korejska vlada, bo Organizacija združenih narodov odpoklicala tudi svoje organe s Koreje,

6. napravljeni bodo potrebni ukrepi Organizacije združenih narodov za gospodarsko obnovo Koreje,

7. tuje čete se morajo umakniti s Koreje v rok, ki bodo določeni v končnem sklepu o rešitvi korejskega spora.

Jugoslovanska delegacija si pridržuje pravico, da bo to pobude morebiti podrobneje obrazložila v obliki formalnega predloga.

Na koncu bi rad opozoril na dejstvo, da imam pred seboj dve resoluciji, nekaj predlogov in pripomb raznih delegacij, in da bodo verjetno predlagani tudi amandmaji. Jugoslovanska delegacija sodi, da ne bi bilo pravilno, če ne bi storili vse, kar je mogoče, da se bodo stališča zblížila. Niti obsežne diskusije v tem komiteju, še manj pa neposredni prehod h glasovanju ne bi mogli prišpevati k takemu zblíženju. Jugoslovanska delegacija zaradi tega podpira pobudo indijskega delegata, da bi bilo v ta namen najkoristnejše, če izvolimo komisijo, ki bo stila vse napore za zblíženje stališč in po možnosti našla sporazumno rešitev. Tak predlog je nameravala podati tudi jugoslovanska delegacija. Naš komitej bi lahko določil tej komisiji krajši rok za njeno delo, da ne bi zavlačevali rešitve tega vprašanja.

Potek razprave v političnem komiteju Generalne skupščine

Pred govorom šefa jugoslovanske delegacije Edvarda Kardelja se je avstralski zunanji minister Terev Spender izjavil za predlog osmih držav in dejal, da morajo sile, ki so pod poveljstvom generala Mac Arthurja, prekoračiti 38. vzporednik. Napadel je sovjetski predlog o bodoči ureditvi Koreje in ga označil kot propagandno spletko, da bi se vnesla zmeda v celotno vprašanje. Spender je dejal, da bi lahko sovražnost na Koreji že zdavnaj prenehala, če bi to želela Sovjetska zveza.

Vodja indijske delegacije Benegal Rau je nasprotoval, da bi poslali čete čez 38. vzporednik. Po mnenju indijske delegacije bi škodovalo zaupanju v Združene narode, če bi nastal vtis, da hočejo nasilno zediniti Korejo, kajti obsojeni so že bili podobni poskusi Severne Koreje. Indijska delegacija misli, da bi bilo najbolje, če bi ustanovili pododbor, ki bi sestavljal načrt resolucije, upoštevaje vse predloge za rešitev korejskega vprašanja. Dodal je, da indijska delegacija ne bo glasovala za nobenega izmed sedanjih predlogov.

Ko je komentiral sovjetski predlog o bodoči ureditvi Koreje, je indijski delegat izjavil, da soglasja z odredbo, po kateri se zahteva prenehanje sovražnosti, da pa vidi v umiku tujih čet nevarnost za ponovitve spopada. Izrazil je mnenje, da bi lahko obe resoluciji kombinirali. Če ta predlog ne bi bil sprejet, je indijski delegat predlagal, da bi ustanovili pododbor, ki naj bi poiskal rešitev. V nasprotnem primeru se bo Indija vzdržala glasovanja o obeh resolucijah in bo razložila svoje stališče na plenarni seji Generalne skupščine.

Kanadski zunanji minister Pearson in filipinski delegat Romulo sta v celoti odklonila sovjetsko resolucijo.

Na popoldanski seji je razložil norveški predstavnik Arne Sundt razloge, zakaj je njegova delegacija podprla predlog Velike Britanije in sedmih drugih držav. Dejal je, da je Norveška že obljubila, da bo podprla napore Združenih narodov za obnovo Koreje. Predlagala je, naj bi poslali v Korejo organ, sestavljen iz držav članic, katerega navzočnost bi pri-

Južni Korejci zavzeli Kosong na Severni Koreji na jugu Koreje pa so se izkricali na več krajih

Počasno napredovanje ameriških sil na območju Seula proti 38. vzporedniku

Tokio, 4. okt. (Tanjug.) Po zadnjih poročilih s korejske fronte so enote ameriške mornariške pehote zavzele Uidžon-šu, ki leži 12 milj severno od Seula. Enote 6. južnokorejske divizije, ki operirajo severovzhodno od Seula, so zavzele mesto Čunčon, ki je oddaljeno komaj 2 milj od 38. vzporednika.

V davišnjem sporočilu glavnega štaba generala Mac Arthurja, ki ga prenaša AFP, je rečeno, da nadaljujejo enote prve divizije ameriške pomorske pehote po zavzetju Uidžonsuja čiščenje ostankov severnokorejskih čet na tem delu fronte. Druge ameriške in južnokorejske sile na območju Seula polagoma napredujejo proti severu in severovzhodu in so zapletene v manjše boje s severnokorejskimi silami, ki se skušajo vgnezditi v zaledju.

Vse ameriške, južnokorejske in britanske čete na južni fronti nadaljujejo s čiščenjem ostankov razbitih južnokorejskih enot.

V sporočilu je potrjeno, da so enote tretje južnokorejske divizije zavzele mesto Kosong, ki leži na polovici pota med 38. vzporednikom in pomembnim severnokorejskim središčem Vonsanom.

Enote južnokorejske pomorske pehote so se izkrcale na polotoku Mokpo na skrajnem jugu Koreje in so po zlomu le majhnega odpora zavzele mesto Samokpo. Ob zori 3. oktobra so južnokorejske sile zavzele otok Vagok na južni obali, južnokorejska pomorska pehota pa se je izkrcala pri kraju Josvo na južni obali.

Delo posebnega političnega odbora

Posebni politični odbor je nadaljeval razpravo o »skriti človečanskih pravic v Bolgariji, Madžarski in Romuniji. Dodati predlog ugotavlja, da Združeni narodi ne morejo ugotoviti utemeljenosti obtožb proti Bolgariji, Madžarski in Romuniji, ker te države odklanjajo sodelovanje z mednarodno anketno komisijo. Zaradi tega se poziva Generalna skupščina, naj izda sklep, da o sprejemu Bolgarije, Madžarske in Romunije v OZN ne bodo razpravljali vse dotlej, dokler te države ne bodo spremenile sedanjega stališča do OZN.

Predstavnik Kuomintangške Kitajske je izrazil soglasje z načrtom Velike Britanije in sedmih drugih držav o bodoči ureditvi Koreje in obtožil Sovjetsko zvezo, da bi lahko preprečila korejsko vojno.

Proračunski predlog OZN

Lake Success, 4. okt. AFP poroča: Generalni sekretar OZN Trygve Lie je predložil odboru za administrativna in proračunska vprašanja proračunski predlog OZN za 1951, ki je v primeru s predlogom za 1950 povečan za 6 milijonov dolarjev.

Jugoslavija sprejeta v Mednarodno unijo arhitektov in urbanistov

Pariz, 4. okt. (Tanjug.) Jugoslavija je bila soglasno sprejeta za rednega člana Mednarodne unije arhitektov in urbanistov. Nasprotovanje Poljske in drugih informbirojevskih držav v izvršnem odboru je ostalo brezuspešno, ker te države niso poslele svojih delegatov na skupščino.

Razpust KP Avstraliije

Canberra, 4. okt. Reuter poroča: Avstralski predstavniki dom je po tretjem čitanju sprejel zakonski načrt o razpustu Komunistične partije Avstraliije. Odklonjeni so bili vsi dodatni predlogi opozicije, ki jih je predložil laburistični prvak Herbert Ewart. Zakonski načrt vlade je predložen senatu v razpravo.

Vojne operacije na Koreji

Po manjših bojih s severnokorejskimi četami se je združila z enotami 28. ameriške divizije pri Čunčonu.

Na koncu sporočila je rečeno, da so ameriške, južnokorejske in britanske čete v zadnjih 24 urah ujele 4.166 severnokorejskih oficirjev in vojakov.

Bombardiranje severnokorejskih položajev

Ameriški bombniki so nadaljevali z bombardiranjem severnokorejskih položajev in komunikacij severno od 38. vzporednika. AFP poroča, da se južna meja cone bombardiranja, ki ga izvajajo večkratne, postopoma pomika proti severu, vzporedno z napredovanjem južnokorejskih enot. Skupina ameriških bombnikov je napadla do sedaj največjo vojaško kolono, ki se je pomikala proti jugu od Sinanguja, ki leži 110 km od mandžurske meje.

Severnokorejsko poročilo

Poročilo vrhovnega štaba severnokorejske vojske, ki ga prenaša agencija

Nova Kitajska, pravi, da so severnokorejske sile odbile vse ameriške napade severno od Seula in uničile na tem odseku štiri tanke. Sestreljenih je bilo tudi šest ameriških letal. Poročilo pripominja, da so se ameriške in južnokorejske čete skušale izkrčiti na otokih Daikang in Ošik na zapadni obali Koreje. Izkrcevalni poskusi so bili odbiti na obeh otokih.

Mac Arthurjeva komisija za Formozo se mora takoj vrniti na Japonsko

Tokio, 4. okt. United Press poroča, da je komisija glavnega štaba generala Mac Arthurja za Formozo dobila ukaz, naj konča delo in se takoj vrne na Japonsko. Komisija je bila ustanovljena v letošnjem juliju po Mac Arthurjevem prvem obisku pri Čangkajsku na Formoz. Člani komisije niso hoteli dati o tem nobene izjave.

Starši slovenskih otrok v Trstu zahtevajo tudi slovensko šolsko upravo

Trst, 4. okt. (Tanjug.) Starši slovenskih otrok v Trstu so predložili anglo-ameriški vojaški upravi zahtevo, naj se razen italijanske ustanove tudi slovenska šolska uprava, ki bi skrbel za to, da bi bile slovenskemu šolstvu zagotovljene pravice. Starši protestirajo zoper to, da vodi slovenske šole znani italijanski šovinsti prof. Andri, ki izvaja popolnoma razlikovalno politiko nasproti Slovincem.

Slovenski starši poudarjajo, da so tržaška šolska oblastva, ki jih sestavlja samo Italijani, že izdala proti slovenskim šolam v Trstu celo vrsto razlikovalnih ukrepov. Med te ukrepe spada n. pr. odpustanje slovenskih učiteljev ter zmanjšanje slovenskih šol in razredov. Tudi tržaška šolska oblastva

so zavzela negativno stališče do ustanovitve otroškega zavetišča za slovenske otroke, čeprav so starši slovenskih otrok vložili že več kot 20 prošelj.

Brezposelnost med gradbenimi delavci

Trst, 4. okt. (Tanjug.) V videmski pokrajini je nad 14.000 brezposelnih gradbenih delavcev, med njimi 4.000 Slovencev. Italijanska oblastva so že večkrat obljubljala, da bodo zaposlila skoraj vse brezposelne delavce videmske pokrajine pri velikih melioracijskih delih, ki bi se morala začeti letos. Toda dela se sploh niso začela, število gradbenih delavcev pa se je povečalo za 600 v primeru z lanskim letom.

Indonezijske sile napadle otok Amboina

Haag, 4. okt. (Tanjug.) Zaradi ofenzive, ki so jo začele indonezijske oborožene sile proti otoku Amboina, središču uporniških sil na otokih Južni Moluki, je predsednik nizozemske vlade Drees poslal predsedniku indonezijske vlade Natziru protestno brzojavko.

V brzojavki izraža nizozemska vlada obžalovanje zaradi tega incidenta in želi, da bi se upor rešil na miren način. AFP poroča, da se brzojavka končuje s pozivom indonezijski vladi, naj stori vse, da bi kar najhitreje prenehale sovražnosti. Po izjavi zastopnika indonezijskega obrambnega ministertva so na otoku hudi boji med uporniki in indonezijskimi četami.

Pregrupacija francoskih kolonialnih čet v Indokini

Saigon, 4. okt. Reuter prenaša sporočilo poveljstva francoskih čet v Indokini, po katerem je francoska garnizija v mestu Krovang evakuirana. To mesto je pomembno severovzhodno območje aredišče in je oddaljeno približno 15 milj od kitajske meje.

V sporočilu je rečeno, da je bila ta evakuacija izvršena zato, da bi se pregrupirale francoske vojaške sile in tako zavarovala bogata pokrajina riževih polj pred napadom vietnamske osvobodilne vojske. Evakuirano garnizijo bodo poslali proti jugovzhodu v mesto Tathe. V sporočilu je tudi rečeno, da se vrši pregrupacija sil tudi na območju Larocheja, trdnjave, ki obkrožuje prometne žile ob dolini Rdeče reke.

NOV NAPREDNI TEDNIK V ITALIJI

Rim, 4. okt. (Tanjug.) V Rimu je izšla prva številka časopisa »Politica Nuova«, demokratičnega tednika za kritiko in marksistično orieniacijo. Uredniški odbor novega tednika sestavljajo David Domenico, bivši član biroja KP Italije za provinco Viterbo, nato komunistični župan velikega industrijskega središča Terni in Pierleone Mazzini, bivši organizacijski sekretar KPI za mesto Tivoli. Člani uredništva tega časopisa so bili lani izključeni iz KP Italije, ker se niso strinjali z informbirojevsko politiko partijskega vodstva.

Aretacije komunistov v Zapadni Nemčiji

Frankfurt, 4. okt. (Tanjug.) V Hamburgu in Düsseldorfu nadaljuje zapadnonemška policija z aretacijami komunistov in njihovih simpatizerjev, ki so dne 1. oktobra sodelovali pri demonstracijah, katere je organizirala »Svobodna nemška mladina«. Samo večer so v Hamburgu aretirali 30 članov Komunistične partije in »Svobodne nemške mladine« ter veliko število njihovih simpatizerjev. Dolej je bilo v Hamburgu aretiranih skupaj 130 ljudi. V Düsseldorfu je javno tožilstvo razglasilo, da bo proti približno 260 osebam vložena obtožnica zaradi sodelovanja pri mladinskih demonstracijah.

Konferenca muslimanskih držav

Teheran, 4. oktobra. Reuter poroča, da se je začela v Teheranu konferenca držav mednarodnega islamskega gospodarskega združenja, ki je bila sklicana zato, da bi proučila vprašanje življenjskega standarda v islamskih državah. Konferenco je kot predsednik otvoril pakistanski finančni minister.

TRD KRUH barkovljanskih ribičev

Od zgodnjega jutra pa pozno v noč lahko najdeš barkovljanske ribiče ob ribarnici, tam kjer se konča tramvajska proga, ki pelje iz Trsta v Barkovlje — slovensko tržaško predmestje. Za ribarnico je mali barkovljanski ribič, kakor pravijo domačini, kjer so vešdrane ribiške ladje. Med njimi se tu pa tam gosposko pozibava kakšna luksuzna športna jadrnica. Drugače je portič poln ribiških čolnov in manjših bark, na katerih — ali pa na obali pri ribarnici — preživijo barkovljanski ribiči večino svojega življenja. Že stoletja prevzema tu sin od očeta obrt in z obrtjo prevzema tudi čoln ali barko.

Barkovljanski ribiči nimajo modernih ribiških ladij za visoki lov, niti večjih in močnejših motornih bark. Njihove ladje so skromne, le nekaj jih ima motorje. V skupinah po trije, štirje ali pa tudi več odveslajo ob ugodnem vremenu ven v široki tržaški zaliv. Kakor nikjer drugod v slovenskih krajih pod tujim suženjstvom, tudi v Barkovljah za Slovence ni bogatejše oblozene mize. Pri takih mizah sedijo drugi. Za zavedne Slovence je odmerjen najbolj črn kruh in najtrše delo.

Barkovljanski ribiči nimajo niti naprav za nočni lov z lučmi. Ponoči gredo na morje le ob luninem svitu in kadar je morje mirno. Ni redek

dan, da ga presede samo na obali, kadar pihla s Krasa burja in je morje razburkano. Za njihove ladje je to prenevarno. Če je burja s Krasa poseben močan, po navadi je to v jesenskih dneh, se lahko zgodi, da ribič, ki bi bil na odprtem morju, sploh ne doseže več obale. S čolnom na vesla ne more kljubovati močnemu vetru, za to mora biti že motorni čoln.

Ob takih dneh se zberejo ribiči v zatišju za ribarnico, kamor se toplo sonce še najbolj upira, izvlečejo mreže in jih krpajo, ali pa čistijo in urejujejo svoje čolne ter čakajo, da se bo morje zopet umirilo. Takrat tudi najbolj steče razgovor med ribiči. Le bolj redko nanese beseda na kakšno domačo »primorsko zdraheč«, čeprav je motiv za to veselotrojno posnet po barkovljanskih ribičih, ki so znani po svojem živahnem temperamentu. Časi so pač pretrdi. Skrb za vsakdanji kruh zasenči vse drugo. Barva za pleskanje čolnov je draga, še dražje so mreže. Od šestdeset tisoč lir pa tja do dvesto tisoč stanejo mreže, ki jih uporabljajo barkovljanski ribiči. In če ribič preračuna, da zasluži na leto sto, dvesto ali tristo tisoč lir, potem si je treba denar za ribiške potrebe odtrgati od ust. Saj ni redek dan, da ne zasluži niti za tobak, doma pa čaka družina, potrebno je sto stvari za dom in za ribarjenje.

Kakor je mnogo dni, da je lov skop, tako so redki dnevi, da ribiči nalovijo kaj več. Tiste dni pa dočaka ribič navadno drugo presenečenje. Vsako jutro na vse zgodaj je v tržaški ribarnici namreč dražba nalovljenih rib. Kadar je lov obilen, je ponudba ribičev velika in cene padajo. Celo do deset lir za kilogram lahko

padejo cene. Tisti, ki imajo boljše barke in lovijo v skupinah, se zasluzijo. Barkovljanski ribiči s svojimi čolni pa tudi ob takih srečnih dneh ne odrežejo posebno.

Ribiči ne smejo nalovljenih rib prodajati direktno potrošnikom. To zakon strogo prepoveduje. Vse ribe morajo prodati ribjim prekupčeval-

cem. Nekaj tržaških tržak kot Naccari, Tiozzo in še nekatere, je skoraj monopoliziralo prekupčevanje z ribami. Približno tretjino cene, ki jo plača potrošnik, gre prekupčevalcu. Pa ne samo to. Kadar je lov obilen, je tisti dan cena nizka. Če drugi dan pripelejo ribiči malo, cene na trgu takoj zopet poskočijo. Cene se gibljejo od 50 do 800 lir za kilogram. Zato je možnost zaslužka za prekupčevalce velika. Ribič in potrošnik pa plačujeta te profite.

Hkrati z ribiči pa propadajo še drugi. Stokovnjaki sodijo, da je v Trstu okrog dve tretjini transportnih bark za bližnji obalni promet brez posla. Mnoge so vkrcane v pristaniščih in zaplenjene po sodišču, ker lastnik barke ni poravnal dolgov, v katere se je zaradi težkega položaja pogreznil. Nekateri so skušali najti zaslužek s prevažanjem ljudi poleti v kopališča ali bližnje kraje. Tudi tu ni bilo dovolj dela. Le dva sta se obdržala pri tem poslu. Z ribiči in transporterji pa propadajo seveda tudi tiste majhne ladjedelnice, ki gradijo in popravljajo te barke. Za te majhne ladjedelnice ni podpor in naročil iz Marshallovega plana, kakor za velike. Životarijo iz dneva v dan in z njimi životarijo ali pa so brez posla delavci, ki delajo v teh ladjedelnicah.

Ze dve leti pa se barkovljanski ribiči mnogo razgovarjajo še o nečem drugem. Bukareštanska resolucija je tudi med te ribiče zaspekala rano. Mnogo

Slovenski ribiči v Barkovljah

Delavci morajo biti prevedeni po novih naslovih do konca leta

Minister za delo zvezne vlade je izdal odredbo o izvajanju uredb o strokovnem izobraževanju in naslovih delavcev, po kateri se začne preuredba delavcev v naslove 1. novembra, končana pa mora biti 31. decembra t. l.

Državni organ, ki je pristojen kot matični organ za posamezno stroko, predpiše do 31. decembra 1950 v sporazumu s predsednikom sveta za znanost in kulturo vlade FLRJ in ministrom za delo FLRJ način, kako si delavce pridobi strokovno usposobljenost za vsak naslov v vsakem poklicu te stroke, in tudi, kakšen strokovni naslov in splošno izobrazbo mora imeti delavec.

Državni organ, ki je pristojen kot matični organ za zadevno stroko, izda do 31. decembra 1950 v sporazumu s ministrom za delo FLRJ splošno navodilo o strokovnih izpitnih komisijah, njihovi sestavi in delu.

Podjetja in izvršilni odbori okrajnih, mestnih in rajonskih ljudskih odborov morajo do 10. oktobra 1950 sestaviti posebne komisije za prevedbo. Ves čas, dokler trajajo priprave in prevedba, se ne sme nobenemu članu komisije naložiti kakšna druga naloga.

Da bo prevedba čim pravilnejša in hitrejša, naj delavci takoj začnejo zbirati in urejati dokaze, na podlagi katerih bodo prevedeni. Nujno je tudi potrebno poprej predelati uredbo in vse predpise

na seminarjih, in sicer takole: zvezni svet in drugi organi vlade FLRJ ter ministrstva za delo ljudskih republik — do 15. oktobra 1950; republiški svet in drugi organi vlad ljudskih republik, ministrstvo za železnice FLRJ, višji gospodarski organi v sestavi ministrstva za narodno obrambo in izvršilni odbori (okrajnih, mestnih, rajonskih ljudskih odborov) — do 20. oktobra 1950.

Potne stroške (povrnitev stroškov za osebni prevoz in dnevnice) slušateljev seminarjev nosi podjetje, urad (ljudski odbor, ministrstvo i. dr.), oziroma ustanova, ki pošlje slušatelja v seminar, vse druge stroške pa prevzame prireditelj.

Komisije za prevedbo morajo vsakih 10 dni poročati o številu prevedenih in neprevedenih delavcev. Komisije morajo v petih dneh po opravljeni prevedbi poslati okrajnemu (mestnemu, rajonskemu) statističnemu uradu sumarne pregledne vse prevedenih delavcev.

Okrajni (mestni, rajonski) statistični urad mora v 15 dneh po končani prevedbi poslati republiški statističnemu uradu sumarni pregled vseh prevedenih delavcev na območju okraja (mesta ali rajona). Republiški statistični urad mora poslati sumarne pregledne obdelati v nadaljnjih 10 dneh. Do tega roka morajo biti izdelani tudi sumarni pregledi prevedenih delavcev v podjetjih, ki spadajo v ministrstvo za železnice. (Tanjug)

PROMET S PROSTIMI PRESEŽKI

Zaradi zagotovitve odkupa kmetijskih pridelkov, za katere je predpisana obvezna oddaja, izdajam

odredbo

o ureditvi prometa s prostimi presežki kmetijskih pridelkov letine 1950.

1. Proste presežke tistih kmetijskih pridelkov letine 1950, za katere je predpisana obvezna oddaja, smejo odkupovati od pridelovalca samo tisti nakupovalci, ki imajo za to pooblastilo okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora okraja, kjer se kmetijski pridelki nakupujejo.

2. Pridelovalec, ki je izpolnil svojo obveznost glede prodaje kmetijskih pri-

kmetijskih pridelkov

delkov, sme proste presežke svojih kmetijskih pridelkov prodajati ali drugače z njimi razpolagati samo, če dokaže s potrdilom pristojnega krajevnega ljudskega odbora, da je svojo obveznost glede predpisane obvezne prodaje kmetijskih pridelkov izpolnil.

3. Do 15. novembra 1950 smejo v območju Ljudske republike Slovenije kupovati proste presežke krompirja samo za to pooblaščen kmetijske zadruge.

Menze, zavodi, uradi, podjetja in zadrugi, razen državnih odkupnih podjetij in kmetijskih zadrug, ki so za to pooblaščen, ne smejo kupovati krompirja, ker bodo menze, zavodi in podjetja oskrbljeni s krompirjem v okviru zagotovljene preskrbe.

4. Pridelovalci krompirja, ki so izpolnili obveznost prodaje krompirja, in pridelovalci, ki jim obvezna oddaja krompirja ni bila predpisana, lahko prodajo svoje pridelke prosto na trgu in smejo svoj pridelok krompirja prevažati na trg tudi v času pred 15. novembrom 1950, če se izkažejo s potrdilom pristojnega krajevnega ljudskega odbora, da jim obvezna prodaja krompirja ni predpisana oziroma da so to obveznost izpolnili.

5. Za potrošnike, ki kupujejo kmetijske pridelke zase (za svojo družino) neposredno od pridelovalcev, omejitve po tej odredbi ne veljajo. Taki potrošniki lahko kupujejo zase (za svojo družino) prosto kmetijske pridelke neposredno od pridelovalca, ki lahko po veljavnih predpisih s kmetijskimi pridelki prosto razpolaga, ne smejo pa kupovati kmetijskih pridelkov zaradi preprodaje v kakršni koli obliki in tudi ne smejo preprodajati kupljenih kmetijskih pridelkov.

6. Kolikor ne gre za sodno kaznivo dejanje, se kaznuje za prekršek z določeno kaznijo do 20.000 din ali s poboljševalnim delom do dveh mesecev, kdor kupuje ali prodaja kmetijske pridelke v nasprotju z določbami te odredbe. Poleg te kazni se izreče tudi odvzem krompirja, glede katerega je bil prekršek storjen. Odvzeti krompir je treba oddati najbližjemu državnemu odkupnemu podjetju.

7. Za upravní kazenski postopek o prekrških po tej odredbi in za odločanje na prvi stopnji o teh prekrških je pristojen izvršilni odbor okrajnega ljudskega odbora po predpisih temeljnega zakona o prekrških.

7. Ta odredba velja takoj. Ljubljana, dne 3. oktobra 1950 Minister za državne zadeve LRS: Leopold Kress s. r.

gi Barkovljani so sodelovali v osvobodilnem boju. Nekateri imajo danes svoje otroke v šolah v Jugoslaviji. Dobro poznajo tudi razmere med ribiči v Istri in v Dalmaciji; vedo za ribiške zadruge in mnogo govore o modernem opremljenih velikih in hitrih ribiških ladjah, ki jih imajo naše ribiške zadruge. Vse to in njihov boj za obstoj Slovencev in za vsakdanji kruh pretehtavajo in primerjajo s tem, kar pišejo in govore vidaljevci. Mnogi so že pred dvema letoma znali hitro presoditi, kje je resnica in kje ne, nekateri, ki pa še danes kolebajo, pa bodo še našli pravo pot. Tržaški informirojevec ne morejo zavezati tem ljudem jezika, pameti in narodne zavednosti. Na sestankih lahko preprečijo razgovor o Jugoslaviji, tu pa ga ne morejo. Če bi imeli vidaljevci policijo in oblast, bi pač po vzoru informirojevskih držav tudi tu s špijoni in policiji zatrli razgovor. Ker drugače ne gre, pa se krčevito bore za svoje pozicije, ki so vsak dan manjše, z grožnjami, lažmi in zmerjanjem.

Kakor drugod ob slovenski obali na Tržaškem ozemlju, se tudi v Barkovljah meša med slovensko govorico italijansko v raznih južnih dialektih. Iz raznih krajev ob italijanski obali prihajajo namreč tja ribiči, ki ostanejo nekaj časa, nekateri pa tudi za stalno. Med njimi so celo ribiči iz Neaplja in Sicilije. Blizu slovenskega števana, tik meje med Tržaškim ozem-

ljem in Italijo, gradijo tudi »Ribiško vazo«, kjer se naseljujejo italijanski ribiči. Življenje v Italiji mora biti pač še trše, zato prihajajo na Tržaško ozemlje. Za to pa skrbijo tudi italijanski šovinistični krogi. Slovenci v obalnih krajih to vidijo, in vedo še bolj jasno, da je v boju za njihov narodni obstanek, za bratstvo z demokratičnimi Italijani ter proti šovinizmu in raznarodovanju enotnost vseh Slovencev še bolj potrebna.

Ko so barkovljanski ribiči mučili za svoj vsakdanji kruh, ko preračunavajo pičli zaslužek in vsak dan dražje življenje, teče tam blizu mimo njih življenje, ki je povsem drugačno in tuje. Najmodernejši luksuzni avtomobili tiho drse po novi cesti ob obali skozi Barkovlje proti Miramaru, ki se beli v ozadju ob morju, in naprej proti Italiji ter od tam v Trst. Nedaleč od barkovljanske ribarnice gradijo tudi velik nov ameriški hotel. Za njim se stiskajo v hrib skromne hišice slovenskih ribičev in delavcev.

V poletni vročini je barkovljanska obala polna prešernih kopalcev iz mesta, zunaj na morju pa se belijo jadra modernih jadrnic, ki jih imajo bogati ljudje za svoje razvedrilo. Pozimi v Barkovljah ni tako pusto. Obala zamre. Le ribiči so vedno tam ali pa zunaj na morju. Čeprav jim v vetru in mrazu zmrzujejo mreže pod rokami, so prisiljeni iskati si svoj trdo pri-

O dobrih in slabih straneh ljudske inšpekcije v radovljiškem okraju

Tudi v radovljiškem okraju se že pripravljajo frontovci na volitve ljudskih inšpektorjev, ki bodo 5. oktobra. Na sestankih so že pretrpeli vprašanje kandidatov, ljudski inšpektorji pa so poročali o enoletnem delu. Zelo prožno in samostojno je delala grupa LI v Kranjski gori. Poleg mnogo drugih pregledov je izvedla tudi kontrolo v hotelu Razor zaradi nakupa bolnega prašiča. Grupa je s temeljitim pregledom ugotovila hude posledice tega protizakonitega nakupa, ki je ogrožal zdravje ljudi in povzročil gospodarsko škodo.

Tudi v Ljubnem so ljudski inšpektorji našli napako v trgovini kmetijske zadruge. Ugotovili so malomaren odnos v prehranbenem fondu. 8 kg masti, odkupljene v avgustu, se je zaradi malomarnosti uslužbencev KZ pokvarilo.

Grupa ljudskih inšpektorjev iz Hraša pri Lescah je razkrinjala posestnice Maršolovo. Maršolova, ki ima obvezno oddajo žita, je zatrjevala, da ne more za dostotni oddaji, ker nima žita. Grupi LI je bilo to zatrjevanje sumljivo in je pri pregledu ugotovila še lansko zalogo žita.

Ti in podobni primeri kažejo, da so bili ljudski inšpektorji v okraju Radovljica delavni in so si pridobili zaupanje ljudskih množic. Ponekod pa so ljudski inšpektorji premalo napravili za izboljšanje prehrane in na drugih sektorjih dela. Mnoge ugotovitve okrajne kontrolne komisije in trgovske inšpekcije dokazujejo, da so se nekatere grupe ljudske inšpekcije premalo zanimale za odpravo napak in vestno opravljanje dolžnosti posameznih uslužbencev.

Sindikalna grupa ljudske inšpekcije v tovarni verig Lesce ni videla poslovanja ekonoma DUR industrijske kovinske šole Slavka Trelica, ki je manipuliral z odrezki živčevalnih nakaznic. Pri pregledu trgovske inšpekcije so ugotovili primanjkljaj 61 kg sladkorja, 74 kg testenin, 18 kg maščob, 5 kg kave in tri zaboje MDF margarine. Za malomarno poslovanje in za prikrajševanje učencev pri prehrani je bil Slavko Trelec kaznovan z 10.000 dinarjev kazni.

Tudi na Bledu bi morali paziti ljudski inšpektorji bolj na pravilno poslovanje po trgovinah. V NA-MA je poslovalnica Albina Jamer prodajala blago brez kontrolnih blokov ter ji je bila s tem omogočena prodaja po višji ceni. Tako je prodajala srebrne pretane po 100 din, zapesnitice pa po 150 dinarjev draže, kot je bila določena cena. Pri kontroli so ugotovili organi trgovske inšpekcije 28 tisoč dinarjev viška.

Frontovci pa ne bodo v bodoče izvolili tudi takih ljudskih inšpektorjev, ki so izrabljali položaj in zaupanje množic v lastne koristi. Tak primer je bil v Radovljici, ko je hotel imeti ljudski inšpektor prednost pri nakupu mesa in vina.

Vse dobre in slabe strani dosedanjega dela ljudskih inšpektorjev okraja Radovljica so frontovci premetrili na svojih sestankih še pred volitvami in se odločili, ali jih ponovno izvolijo, ali pa zamenjajo z boljšimi. B.

V. G. Belinski: Članki in eseji o književnosti

(UVOD NAPISAL BORIS ŽIHERL)

Belinski je eden tistih »klasikov kritike«, ki so se vneli za vse leto in dobro v smislu naprednih prizadevanj svojega časa. Temu primerno so taki kritiki postali propagatorji idej, ki so jih našli oblikovane v umetninah in so jih temperamentno razlagali publiku, kakor — včasih — tudi umetnikom samim. Saj je bilo naravno, da so umetnine občutili globoko, kot pravi umetniki, ki »oblikujejo iz še oblikovanega« in so jih hkrati tudi osvetljevali s filozofsko ali sociološko strani. Ze po svojem poklicu kritika so posredovali med občinstvom in umetnikom, med tistim, kar je umetnik oblikoval, in med splošnimi, med ljudmi razširjenimi željami. Tak kritik je pogostokrat vplival na vso generacijo. Tudi Belinski je vplival, njegovo kritično delo spada med najbolj zanimiva in tehtna kritična dela, ki jih poznamo.

Seveda je res, da je imel Belinski hkrati po nujnosti časa in razmer tudi velikanški političen pomen — kljub temu, da tega očitno ni posebej nameraval. Gotovo spada med ljudi, ki so s svojim vnetim prizadevanjem iskanjem pravilne revolucionarne teorije utirali marksizem pot v Rusijo (Uvod). Vendar pa je njegovo odpor proti carizmu zelo naravno zrasel iz vsakodnevne opazovanja neznošnih, sramotnih ponižanj tlačanov na eni in brezumnega zaplavljanja življenja zdolgočasnih vladajočih ljudi na drugi strani. Vse to je do skrajnosti dražilo njegovo temperamentno, za človečanske (v glavnem napredno-meščanske) ideale svoje dobe vneto naravo. Iz kritika literature je postal prav naravno kritik družbe, revolucionar, ki ga je samo mnogo prezgodnja smrt rešila hujšega preganjanja. Ta stran njegovega dela je zgodovinsko prav zanimiva. Izredno aktualen je pomen vsega njegovega kritičnega dela, ki spada brez dvoma med velike duševne spade preteklosti.

Ali pa je ta zaklad lahko dostopen? Na to treba odgovoriti hkrati da in ne. Po eni strani je belinski v toliko lahko dostopen, ker je njegov način pisanja preprost in jasn; saj je pisal za široko občinstvo. Po drugi strani je treba le ugotoviti, da bo delo Belinskega mnogo bolj užival človek, ki pozna zgodovino,

Knjige za strokovne šole

Nizje in srednje strokovne šole, ki so se po osvoboditvi silno razmahnile, so za splošne predmete vezane na učbenične sredstvih šol, za posebne predmete pa izhajajo učbeniki v zbirki Knjižnica za vzgojo strokovnih kadrov. V tej zbirki je od leta 1947 do danes izšlo že blizu 70 zvezkov. Načrt za to zbirko je bil v šolskem letu 1949-50 izpolnjen 65,4 odstotno; od določenih 55 izdaj je izšlo 36 knjig v nakladi 245.000 izvodov. Zanimiva je dalje še sledeča primerjava z že obravnavanimi šolami.

Tako je obseg stiskanih strani vseh izdaj v šolskem letu 1949-50, računano za po en izvod, znašal za strokovno šolstvo 4849 strani, za srednje šole 2792 strani, za osnovne šole 1702 strani.

O posameznih izdajah te zbirke je stalni poročevalec »Ljudske pravice«, tovariš V. P. skoraj sproti poročal in v svojih poročilih včasih prehitel tiskarne, ki so ob poročilu o knjigi morda šele dobile rokopol. Pot od rokopolisa do natisa pa je ob današnji preobremenjenosti tiskarn mnogokrat prav dolgo in tudi naporna (papir, kljifeji itd.). Danes pa moremo tudi za strokovne šole napovedati izid ali skorajšen izid vrste učbenikov: nižje strokovne šole prejmejo zemljevid in geometrijo za prvi razred; v teku je čitanka za vse tri razrede, ki

bo izšla vezana. Dotikani so trije zvezki Gradbenih elementov (II, V, VII), dalje dva knjigi Zidarske perspektive, nova izdaja Rakušev Stenografije, M. Gajška Termična obdelava železa in jekla, ki izide kot prvi zvezek Litostrojke knjižnice, dalje tudi prvi del Reiserjevih Matematičnih priručnikov, katerih dva nadaljnja dela že tečeta v tiskarskem stroju poleg nekaterih drugih knjig. V vezavi je ing. Fr. Kočevarja knjiga Tekstilne surovine z bogatimi ilustracijskim materialom. Vse to dokazuje, da je Knjižnica za vzgojo strokovnih kadrov zavzela prav lep razmah in dosegla v vseh oziirih lepo stopnjo.

V celoti je Državna založba Slovenije izdala v šolskem letu 1949-50 sledeče število učbenikov: za osnovne šole 14 knjig v nakladi 469.000 izvodov; za srednje šole 13 knjig v nakladi 121.000 izv.; za strokovne šole 36 knjig v nakladi 245 tisoč izvodov. Poleg tega je izšlo v tem času še: 7 raznih priručnikov v nakladi 15.000 izvodov; 1 zvezek Klasja v nakladi 10.000 izvodov in tri izdaje zemljevidov v 74.500 kosih. Skupno je torej izšlo za šole 71 knjig v nakladi 860.000 izvodov.

V primerjavi s šolskim letom 1948-49, ko je izšlo 51 knjig v nakladi 459.500 izvodov, moramo ugotoviti v tem letu lep napredek. B. Gerlanc.

KONCERT ZINKE KUNČEVE

Operna in koncertna pevka Zinka Kunc je priredila koncert samosplovnih in opernih arij minul ponedeljek v Ljubljani. Koncert je privabil ogromno občinstva, saj ni pevka samo umetnica velikega formata, temveč tudi dobra poznanica ljubljanskega opernega občinstva, ki spremlja z zanimanjem njeno kariero od prvega debuta, katerega je imela svojčas prav v našem mestu, pa preko velikih uspehov doma in v tujini do današnjega dne.

Sporod je v prvi vrsti — zaradi nepredvidenih tehničnih zaprek je morala odpasti prvotno napovedana Beethovnova koncertna arija »Ah perfido« — navejal operne arije, mimo njih pa v solističnem delu troje samosplovnih z orkestrom. V instrumentalnem delu pa dve orkestrski skladbi. Prva od teh — Marcellovo Concerto grosso za godalni orkester je bila primerna svečana in s klasičnim zvokom nasičena uvodna točka. Od opernih arij smo čuli slavne scene iz verističnih del Aida, Cavalleria rusticana, Madame Butterfly in — kot nameček — Tosca. Samosplovnih del je prinesel dve novosti za ljubljanski koncertni spored: Berens »Seh duš dane«, ki je bila doslej pri nas

izvajana le s klavirjem, in Kunčeva »Čeznja« (prva izvedba v Ljubljani); Pavčičeva »Pastirica«, ki je že od svojega postanka posebno priljubljena sopranska pesem, se nam je tokrat predstavila v dobro uspešni Kunčevi instrumentalni. Poleg teh skladb za glas in orkester je orkester Slovenske filharmonije zaigral zanimivo, barvno pestro in zvokovno dobro odtehtano Bersovo simfončno pesnitev »Sunčana polja« ter medigro v Puccinijevi operi »Madame Butterfly«, ki je gotovo ena redkih in prav posebno uspešnih dramatsko-simfončnih strani tega skladatelja. Koncert je dirigiral kot gost Lovro Matačić, tigar veliko priljubljenost je dokumentiral nadvse topli sprejem, ki ga je bil deležen njegov prvi nastop na koncertnem odru Ljubljane ob tej priložnosti.

Glasovne in interpretacijske kvalitete solistinje so znane ne le pri nas, temveč v vsem svetu. Bilo bi odveč govoriti o njih, ako ne bi vedno znova navduševalo občinstva, ki je vedno pripravljeno jih občudovati. Tudi na tem koncertu je bil stik med umetnico in publiko takoj zaznaven in zelo učinkovit ter je njeno izvajanje neposrednostopolilo iz sporeda, tako da je bilo zanimanje osredotočeno nanje in so ostale točke sporeda, kakor tudi program sam, stopile v ozadje. Priložnost, opajati se nad lepoto glasu in umetniško uravnoveščenostjo v solistični interpretaciji, je tako zavzela občinstvo, da bi mogel koncert zavzeti tudi znatno večji obseg brez vidne škode v zanimanju. V vsem je bil ta koncert posvečen pevkiniemu uspehu in pomenja prijetne obete za novo koncertno sezijo. S.

SOLETNICA OPERE ZAGREBSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

Opera hrvatskega Narodnega gledališča v Zagrebu je slavila 4. oktobra 80 letnico obstoja. Pri tej priložnosti so prvič uprizorili »Ekvinočije«, novo delo hrvatskega skladatelja Ivana Bakanovića.

Pred proslavo 500-letnice Maruličevega rojstva

V vseh hrvatskih kulturnih arhivih bodo v začetku prihodnjega meseca slavili 500letnico rojstva pesnika Marka Marulića. V rojstnem mestu Marka Marulića, v Splitu, bodo slavnosti trajale od 7. do 9. oktobra. Med drugim bodo odprli tudi razstavo Maruličevih del in odprli spominski ploščo. Za razstavo so se začeli adaptirati palače, v kateri so se shajali Marulić in njegovi književni sodobniki. Po razstavi bodo v tem poslopju prostori mestnega muzeja. V zalivu Nečujne na otoku Šolti bodo preuredili za Maruličev muzej hišo, v kateri je pesnik preživel zadnja leta svojega življenja.

valnotenji. Kritično poročilo o Puškinovem Jevgeniju Onjeginu že kaže pristni temperament velikega kritika (80 strani). V njem so sarkazmi kakor ta, da kakšen poluben ruski angelman »ljubi roast-been in pudding«, je »nor na komfort in celo boksa nič slabše kakor kak poljubljen angleški fjakar«. V istem poročilu je čudovito zadeta ugotovitev, da je Onjegin »egoist, ki trpi«. Zelo zanimiva je polemika Belinskega z lažnimi in malenkostnimi pogledi malomeščanske morale. V naslednjem članku »Doživljaji Čičikova ali mrtve duše« spet Belinski gredečo tudi zelo zanimivo in tudi danes razveseljuje polemizira proti narodnosti omenjenosti. O »Mrtvih dušah« so trije članki, v njih se je Belinski spopadel z omejeno domačo reakcijo, hkrati pa z evropske nazadnjaško romantiko. Sledi sloveče »Pismo Gogolju«, ki se je v zadnjih letih »pokesal« in začel hvaliti zaostalost. Ob obeh pregledih »Pogled na rusko književnost« v l. 1846 in 1847 pa se človek nehoti spomni na v mnogočem sorodno Baudelairejevo poročanje o pariskih slikarskih razstavah v istih letih. Sledi »O kritiki in o literarnih mnenjih« »Moskovskega nabljudatelja«, »Govor o kritiki« in starejša, pa zelo značilno »Pismo Botkinu«, v katrem pravi n. pr. »Socialnost, socialnost — ali smrt! Glej, to je moje geslo. Kaj je meni do tega, če živi osebnost? Kaj mi je do tega, če živi genij na zemlji v nebesih, ko se valja množica po blatu?« itd.

Sicer pa bogastva v delu Belinskega ni mogoče opisati na kratko. Boril se je za realizem, za »reproduciranje stvarnosti«, pri čemer je večkrat naglašal, da mora umetnina izražati »notranje resnice«. Videl je in je izrekel, da »absolutne umetnosti nikdar in nikjer ni bilo«, da je vsaka umetnost pogojena v času in kraju. Bil je literarni zgodovinar, ki je pravilno označil vse bistvo razvoja ruske literature, bil je nenavadno tenkočuten v odkrivanju novih talentov in brez sence samozvestne oblastnosti. In končno — bil je globoko ljudski, nikdar se ni mogel sprijazniti z rusko stvarnostjo svoje dobe. Po svojem kritičnem delu človečnosti se je »besni Visarion« uvrstil med najbolj pomembne kritike vsega svetovnega slovetva. Branko Rudolf.

